

دکتر کیهان مهام

رئیس هیئت مدیره

موسسه حسابرسی

فریوران راهبرد

حرفه حسابرسی نیازمند وجود یک نهاد ناظر "مستقل" و "حرفه‌ای"

حسابرس

با سلام. گفتگوی این مجال درباره نهاد ناظر و ضرورت تشکیل آن است. موضوعی بسیار چالشی و دارای اهمیت برای حرفه. داریم دست به دست هم می‌دهیم تا زوایای موضوعی را کاوش کنیم که اعتقاد بر این است از یک سو مشکل بزرگی از ذینفعان حل می‌کند و از طرفی محیط و فضای کار را برای ارائه‌دهنده خدمات اطمینان‌بخش، یعنی حسابرس، شفاف و برابر می‌کند. نسخه‌ای که قرار است تعارض منافع را کاهش دهد و حسابرس و موسسه حسابرسی را پاسخگو. در شروع گفتگو، تعریف علمی پاسخگویی برای خوانندگان برای همراهی هرچه بیشتر آنان مفید خواهد بود.

دکتر مهام

به عنوان مقدمه عرض کنم پاسخگویی را می توان به معنای مسئول بودن در برابر تصمیمات و اعمال تعریف کرد و پاسخگو شخصی است که در مقابل پرسشهای پاسخ خواه، تصمیمات و اعمال خود را به صورت شفاف توضیح می دهد و مسئولیت تصمیمات و اعمال خود را می پذیرد.

سایبرس

از جایگاه پاسخگویی در کشور چه تصویری دارید؟

دکتر مهام

با این مقدمه، بطور قطع فرهنگ پاسخگویی به طور کلی در کشورمان جایگاه مناسبی ندارد و باید به طور جد تقویت شود.

سایبرس

به تعبیری سوگندمان را باید پایبند باشیم. رشد فرهنگ پاسخگویی آیا زمینه ساز بروز مدلهای نظارتی همچون نهاد ناظر می شود یا خیر. نظر شما چیست؟

دکتر مهام

به رغم ضعف فرهنگ پاسخگویی در کشور، معتقدم نباید میان ضرورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای در حسابرسی و میزان بلوغ فرهنگ پاسخگویی در کشور رابطه ای یک به یک برقرار کرد. به عبارت دیگر، صرف نظر از جایگاه فعلی فرهنگ پاسخگویی، باید ضرورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای را مورد بحث و بررسی قرار داد. تجربه شخصی اینجانب گویای آن است که در حال حاضر طیف وسیعی از موسسات حسابرسی، بیش از میانگین ظرفیت پاسخگویی در کشور، پاسخگوی عملکرد خود در مقابل دستگاههای نظارتی هستند و لوابج و طرحهایی که در خصوص تقویت نظارت بر حرفه و موسسات حسابرسی در کشور مطرح شده، نشان می دهد پاسخ خواهی از حسابرسی و موسسات حسابرسی با شدت و حدت بیشتری نسبت به پاسخگویی عمومی در جریان است. طور دیگری بگویم؛ اشخاصی که وارد این حرفه شدند یا می شوند بدانند میانگین توقع جامعه از عملکرد آنها بیش از میانگین توقع جامعه از سایر مشاغل و حرف می باشد. این ویژگی تنها یکی از ویژگیهای متمایزکننده و منحصر به فرد حرفه حسابرسی است.

سایبرس

نیاز حرفه در حال حاضر چیست؟

دکتر مهام

حرفه حسابرسی نیازمند وجود یک نهاد ناظر مستقل و حرفه ای است.

سایبرس

نظارت را اکنون چه نهادهایی انجام می دهند؟

دکتر مهام

در حال حاضر موسسات حسابرسی با تعدد نهادهای ناظر مواجه هستند که جامعه حسابداران رسمی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مهمترین آنها به شمار می روند.

سایبرس

دلیل این نظارتهای موازی چیست؟

دکتر مهام

شکل گیری نظارت بر حرفه و موسسات حسابرسی در سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تا حدودی معلول نارساییهای نظارت در جامعه حسابداران رسمی ایران بوده است. در واقع، سازوکار نظارتی در جامعه حسابداران رسمی ایران طوری نبوده که به استفاده کنندگان اصلی خدمات حرفه ای موسسات حسابرسی در این زمینه اطمینان خاطر کافی بدهد.

سایبرس

ذینفعانی که به نارسایی در عملکرد نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران معترضند را برای خوانندگان حسابرسی برشمارید.

دکتر مهام

نارسایی در عملکرد نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران، مسئله ای نیست که فقط سایر دستگاهها به آن اعتراض کرده باشند. بسیاری از حسابرسیان و موسسات حسابرسی به نارساییهای نظارتی و تبعیض در نظارت و احکام ناعادلانه و برخوردهای دوگانه معترض بوده و هستند. افزون بر این، مسئله نفوذ عده ای قلیل در ساختار جامعه طی چند سال گذشته همواره مورد اعتراض جدی بسیاری از حسابرسیان و موسسات حسابرسی بوده است. از سوی دیگر، مسائلی که در ارتباط با حسابرسی شرکتهای پدیده شاندیز، کنتورسازی، هایوب، بانک پارسیان و نظایر آنها مطرح شد، تعبیر به ضعف نظارت

در ساختار جامعه حسابداران رسمی و برخورد های تبعیض آمیز و دوگانه شد.

حسابرسی

انتقاد مهم به ساختار نظارتی جامعه حسابداران رسمی از نظر شما چیست؟

دکتر مهام

انتقاد مهمی که به ساختار نظارتی جامعه حسابداران رسمی ایران وارد می شود، انتخاب اعضای کارگروه های نظیر کارگروه های کنترل کیفیت، آیین رفتار حرفه ای و ... و اعضای هیئت انتظامی بدوی توسط شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران است، که استقلال کارگروه ها و هیئت انتظامی بدوی را زیر سوال برده و این مسئله اعتراض های زیادی را در پی داشته است و باعث شده بحث ایجاد نهاد ناظر به صورت جدی مطرح و پیگیری شود. این پیگیری ها هم در سطح دولت و هم در سطح مجلس ادامه دارد.

حسابرسی

مفهوم نظارت چیست و نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه تعریفی دارد؟ ضرورت آن برای محیط کسب و کار ایران چیست؟

دکتر مهام

نظارت می تواند مفاهیم گوناگونی داشته باشد؛ ولی از نهاد ناظری که بحث آن در کشور مطرح است، انتظار می رود پایش و بازرسی موسسات حسابرسی را برعهده بگیرد و در صورت لزوم اقدام های انضباطی را علیه حساببران و موسسات حسابرسی متخلف اعمال کند.

حسابرسی

ویژگی های مهم این نهاد ناظر چیست؟

دکتر مهام

به اعتقاد اینجانب، ویژگی های مهمی که نهاد ناظر بر حرفه حسابرسی باید داشته باشد، مستقل بودن و حرفه ای بودن آن است. لذا همه جا وقتی صحبت از نهاد ناظر می شود آن را کافی نمی دانم و به نهاد ناظر مستقل و حرفه ای اشاره می کنم. اگر نهاد ناظری که تشکیل می شود این دو ویژگی اساسی را نداشته باشد، به اعتقاد اینجانب نبود آن از وجود آن بهتر خواهد بود. بنابراین، در ایجاد نهاد ناظر مستقل و حرفه ای باید به واژگان

مستقل و حرفه ای بهای زیادی داده شود تا چنین نهادی بتواند رسالت خود را آن گونه که هدف آن است، ایفا کند.

حسابرسی

ضرورت آن برای محیط کسب و کار ایران چیست؟

دکتر مهام

ضرورت تشکیل این نهاد برای ادامه حیات بخش خصوصی حرفه حسابرسی و موسسات حسابرسی محرز است. اعتقاد دارم اگر چنین ساختاری شکل نگیرد باید بسیار بیم آن را داشته باشیم که جامعه حسابداران رسمی ایران به زودی با تصمیم های مراجع بالادستی برچیده شود. انحلال جامعه حسابداران رسمی برای مقامات بالادستی و حکومتی کار دشواری نیست و مسبوق به سابقه است. برای این که چنین بهانه ای از مراجع حکومتی و مسئولان بالادستی گرفته شود، بهترین اقدام را برای تضمین ادامه حیات موسسات حسابرسی، تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای می دانم. در غیر این صورت، زمینه برای مداخله های شدید حاکمیت و حذف بخش خصوصی حسابرسی مهیا است و باید دیر یا زود شاهد آن باشیم.

حسابرسی

وجود نهاد ناظر بر حسابرسی و موسسات حسابرسی چه سودمندی برای نظام گزارشگری مالی و حسابرسی دارد؟

دکتر مهام

در پاسخ به پرسش های قبلی، تا حدود زیادی به سودمندی تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای برای ادامه حیات حرفه حسابرسی در بخش خصوصی اشاره شد. تاکید می کنم این نهاد اگر حرفه ای و مستقل نباشد فواید احتمالی آن محقق نخواهد شد و حتی می تواند مشکل آفرین باشد.

در خصوص ارتقای گزارشگری مالی البته باید در نظر داشت تقویت آن نیازمند توجه به زنجیره گزارشگری مالی است که موسسات حسابرسی در انتهای این زنجیره قرار می گیرند و به بخش های دیگر این زنجیره توجه کافی نشده است. لذا اگر چه تقویت نظارت بر موسسات حسابرسی و حساببران تا حدودی می تواند به ارتقای گزارشگری مالی بیانجامد ولی باید توجه داشت ارتقای گزارشگری مالی تنها معلول تقویت نظارت

خواهد بود. بار دیگر، تاکید می‌کنم فرایند انتصابات مرتبط با مسئولیتهای اجرایی در نهاد ناظر مورد بحث از حساسیت بسیار بالایی برخوردار است و باید به دور از هرگونه رقیق‌بازی و ... باشد.

سازمان

تعدد نظارت را تا چه حد راه‌گشا یا مانع ارتقای کیفیت نظارت می‌دانید؟ آیا با تمرکز نظارت موافقید؟ با سطح‌بندی نظارت چطور؟

دکتر مهام

برداشت اینجانب از دلایل تعدد نظارت بر حرفه حسابرسی، این است که برخی استفاده‌کنندگان پر قدرت خدمات حسابرسی، نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران بر حسابرسان و موسسات حسابرسی را ناکارآمد، ناکافی یا نارسا قلمداد کردند. صرف‌نظر از میزان صحت برداشت استفاده‌کنندگان یادشده، واکنش آنان، اعمال نظارت جداگانه بود که توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بر حرفه حسابرسی نبوده و باید قسمتهای دیگر این زنجیره نظیر تقویت عمومی فرهنگ و نظام پاسخگویی، ارتقای نظام آموزشی، متناسب‌سازی حق‌الزحمه‌های حسابرسی با مسئولیتهای حسابرسان و موسسات حسابرسی، تقویت و ارتقای کمیته‌های حسابرسی و نظایر آن نیز مورد توجه کافی قرار گیرد.

سازمان

برخی نگرانیها در مورد مزاحم بودن نظارت بر فرایند انجام کار توسط نهاد ناظر وجود دارد. شما در این مورد چه نظری دارید؟ ایرادها را در چه می‌بینید؟

دکتر مهام

نگرانیها به‌طور عمده ناشی از نبود فهم و زبان مشترک است. به‌همین دلیل بود که عرض کردم باید نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای تشکیل شود. اگر نهاد ناظر ایجاد می‌شود، این دو ویژگی را داشته باشد، نگرانی معنایی ندارد. البته باید توجه داشت اشخاصی که مسئولیتهای تعریف شده را در نهاد ناظر برعهده می‌گیرند، در اجرای مناسب نظارت نقش مهمی ایفا خواهند کرد. از سوی دیگر، افرادی که فاقد ویژگیهای لازم باشند می‌توانند چهره نهاد ناظر را مخدوش کنند. لذا بانیان این نهاد باید مراقب باشند چه اشخاصی را در مسئولیتهای اجرایی این نهاد به‌کار می‌گمارند. بنابراین، باید فرایند انتصابات در نهاد ناظر از دقت بسیار بالایی برخوردار باشد. باید شرایط احراز مشاغل و ویژگیهای اخلاقی و حرفه‌ای مورد انتظار مسئولان این نهاد با دقت تعریف شود و فقط اشخاصی که بالاترین امتیازات را با توجه به شرایط تعیین‌شده و سوابق قبلی فعالیتهای خود احراز می‌کنند به‌کار گمارده شوند. در عین حال، باید عملکرد نهاد ناظر به‌صورت مستمر پایش و ارزیابی و انحرافهای احتمالی مسئولان آن تصحیح شود. به‌عبارت دیگر تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای، هدف غایی نیست، بلکه هدفی که تشکیل این نهاد باید دنبال کند، کارکرد حرفه‌ای، مستقل و غیرتبعیض‌آمیز و ارشادی آن است.

اگر در این امور، دقت کافی صورت گیرد و رقیق‌بازی و پارتی‌بازی و سیاسی‌کاری و نظایر آن‌ها به این نهاد نفوذ نکند، نباید چندان نگران تشکیل چنین نهادی بود. در غیراین صورت، هرگونه نگرانی قابل توجیه و قابل فهم

طور دیگری بگویم اشخاصی که

وارد این حرفه شدند

یا می‌شوند بدانند

میانگین توقع جامعه از

عملکرد آن‌ها بیش از

میانگین توقع جامعه از

سایر مشاغل و حرف

می‌باشد

دکتر مهام

معضل حق الزحمه پایین یا ناچیز حسابرسی تا حدود زیادی نتیجه عملکرد ضعیف موسسات حسابرسی و نظارت غیرموثر جامعه حسابداران رسمی ایران بوده و همچنان ادامه دارد. اگر ساعتهای کار واقعی یا ساعتهای کار شارژشده در نرخهای مصوب ضرب شود، متوجه خواهیم شد دستمزدها حتی در مقایسه با نرخهای مصوب چقدر پایین است. در هر صورت، فارغ از مقصران این وضعیت نابه سامان، به نظر می رسد مدل تعیین حق الزحمه حسابرسی باید به کل دگرگون شود. در واقع مدلهای فعلی که متکی به افزایش نرخ دستمزد ساعتی متناسب با نرخهای تورم اعلامی است به هیچ وجه راه به جایی نخواهد برد و مشکل را حل نخواهد کرد.

یکی از مهمترین رسالتهای نهاد ناظر ایجاد، همین است که مدلی مناسب برای تعیین حق الزحمه حسابرسی طراحی یا تدوین کند. اگر نهاد ناظر ایجاد از چنین مسئله مهمی غفلت کند، امید زیادی به بهبود عملکرد موسسات حسابرسی نباید داشته باشد و نهاد ناظر ایجادشده از همین نقطه بزرگترین لطمه ها و صدمه ها را خواهد خورد.

به عبارت دیگر، اگر نهاد ناظر مستقل و حرفه ای بخواهد موقعیتی برای خود دست و پا کند، راهی ندارد جز این که به صورت جدی وارد مقوله مدل سازی برای تعیین حق الزحمه حسابرسی شود. اگر نهاد ناظر ایجاد به این مسئله توجه کافی داشته باشد و راه حلی مناسب برای آن پیدا کند هم باعث توسعه پایدار حرفه حسابرسی می شود و هم به توفیقات خوبی در عملکرد خود دست می یابد.

سازش

به طور نمونه، قدری در خصوص عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان یکی از نهادهای ناظر صحبت کنید.

دکتر مهام

قبل از پاسخ به این پرسش، می توان با اشاره به مصادیق و به نوعی با شبیه سازی به چشم انداز دقیقتری دست یافت. لذا قصد دارم به عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار در این سالهای فعالیت خود اشاره کنم. اگرچه عملکرد سازمان بورس و اوراق بهادار در نظارت بر موسسات حسابرسی به

یکی از مهمترین

رسالتهای نهاد ناظر ایجاد

همین است که مدلی مناسب برای

تعیین حق الزحمه حسابرسی

طراحی یا تدوین کند

به تدریج جاری و ساری گشت و جامعه حسابداران رسمی ایران و موسسات حسابرسی و حسابران به رغم مخالفت های اولیه خود، در عمل با این نظارتهای به اصطلاح موازی کنار آمدند و به اقدامها و فعالیتهای نظارتی آنها تن دادند و پاسخگوی پرسشها و ابهامها و خواسته ها و الزامهای آنها شدند.

پاسخ پرسش شما را این طور می توانم خلاصه کنم که اگرچه موسسات حسابرسی و حسابران از تمرکز نظارت استقبال می کنند ولی تا زمانی که نهاد ناظر متمرکزی که خواسته های گوناگون سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی را برآورده می کند، شکل نگیرد، بعید می دانم نظارتهای چندگانه و متعدد منتفی شود. از این رو، اعتقاد دارم حتی با تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه ای، بلافاصله این نظارتهای به اصطلاح موازی حذف نخواهد شد، مگر با ضرب و زور (الزام قانونی) یا در صورت اثبات جامعیت فعالیتهای نظارتی نهاد ناظر مستقل و حرفه ای، در صورت تشکیل این نهاد به صورت قانونی.

سازش

از نظر شما آیا با ظهور نهاد ناظر، معضل دستمزدهای پایین حسابرسی که به طور حتم کیفیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار می دهد، حل می شود؟

سازمان

آیا ظهور نهاد ناظر می‌تواند اثربخشی در حسابرسی و در نتیجه کیفیت عملکرد مؤسسات حسابرسی را ارتقا ببخشد؟

دکتر مهام

نهاد ناظر، یک نهاد تخصصی حرفه‌ای و مستقل خواهد بود که وظیفه اصلی آن در اساس محدود به نظارت بر مؤسسات حسابرسی است و می‌تواند عملکرد به‌مراتب بهتری از سازمان بورس و اوراق بهادار در عرصه نظارت بر مؤسسات حسابرسی داشته باشد، چراکه سازمان مذکور وظایف بی‌شمار و متعددی دارد و در نتیجه، معتقدم نظارت بر مؤسسات حسابرسی نباید جزو وظایف این سازمان باشد اگرچه می‌تواند با نهاد ناظر تعامل داشته باشد و حتی نهاد ناظر در بخش شرکتهای سهامی عام پذیرفته شده در بورس به نوعی زیر نظر سازمان مذکور قرار گیرد.

پاسخ خود را در این قسمت خلاصه می‌کنم. به اعتقاد من، وجود یک نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای، به‌طور قطع به ارتقای کیفیت حسابرسیها و عملکرد مؤسسات حسابرسی کمک خواهد کرد، اگرچه معتقدم به‌طور طبیعی نباید از این سازمان توقع معجزه داشت. ارتقای عملکرد مؤسسات حسابرسی با تشکیل نهاد ناظر حاصل نخواهد شد، مگر این‌که یک پروژه پژوهشی وسیع پیرامون دلایل نارسایی عملکرد مؤسسات حسابرسی تعریف شود. تا آنجا که مطلع هستم مشکلات حرفه حسابرسی و مؤسسات حسابرسی یکی دوتا نیست و اگر خواهان افزایش کیفیت حسابرسی هستیم، باید به‌صورت مداوم مشکلات حرفه حسابرسی و مؤسسات حسابرسی را زیر ذره‌بین قرار دهیم و تلاش کنیم موانع و نارساییهای شناسایی شده را با ابزارهای روز دنیا رفع کنیم. در غیراین صورت، ممکن است نهاد ناظر به‌جایی برسد که خود نیاز به یک نهاد ناظر داشته باشد، یعنی شکست بخورد.

سازمان

دیدگاه ارائه‌شده در طرح تشکیل نهاد ناظر آن را چگونه معرفی می‌کند. به‌نظر شما ساختار نهاد ناظر در ایران چگونه باید باشد؟ چه اختیارات و مسئولیتهایی باید داشته باشد؟

اصطلاح معتمد تا حدودی قابل نقد است و مقررات آن در برخی قسمت‌ها یک‌طرفه و غیرقابل دفاع می‌باشد، اما در عین حال باید اذعان کرد که نتایج نظارت سازمان مذکور بر مؤسسات حسابرسی تا حدودی قابل قبول بوده و سبب دقت و ارتقای عملکرد مؤسسات حسابرسی معتمد و در نتیجه افزایش کیفیت حسابرسی شده است.

البته طی همین دوران، مشکلات متعددی در گزارشهای حسابرسی صادرشده توسط مؤسسات حسابرسی معتمد مشاهده شده که گه‌گاه سروصدای زیادی در کشور به پا کرده است و می‌توان گفت بحث تشکیل نهاد ناظر تا حدود زیادی به این مسایل مربوط بوده و متأثر از ایرادهای مطرح شده در خصوص پاره‌ای از گزارشهای حسابرسی شرکتهای بورسی بوده است. به عبارت دیگر، نمی‌توان گفت عملکرد نظارتی سازمان مذکور به‌طور مطلق خوب یا به‌طور مطلق بد بوده است. در مجموع، ارزیابی شخصی اینجانب این است که عملکرد نظارتی سازمان بورس و اوراق بهادار طی این سالها ضروری بوده و از این‌رو مناسب است.

شکل‌گیری نظارت بر

حرفه و مؤسسات حسابرسی

در سازمان بورس و اوراق بهادار و

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تا حدودی معلول نارساییهای

نظارت در جامعه

حسابداران رسمی ایران

بوده است

دکتر مهام

به اعتقاد اینجانب، نهاد ناظر نباید یک موسسه دولتی باشد، ولی ملاحظه می‌کنیم که دولت و مجلس مصر هستند که نهاد ناظر باید در قالب یک موسسه دولتی تشکیل شود. با توجه به تجربه‌ها در کشور ما، بهترین حالت برای نهاد ناظر این است که به صورت یک نهاد عمومی غیردولتی مانند سازمان بورس و اوراق بهادار تشکیل شود. اگر نهاد ناظر در قالب یک موسسه دولتی تاسیس شود، بعید به نظر می‌رسد مشکلی از مباحث نظارتی حرفه حسابرسی حل شود. همان‌گونه که پیش از این عرض شد، نهاد ناظر موردنظر بنده باید مستقل و حرفه‌ای باشد و به طبع اگر به صورت یک موسسه دولتی تاسیس شود، با توجه به عملکرد کلی بخش دولتی کشور، امید زیادی به چابک بودن، جذب اشخاص حرفه‌ای و موثر بودن تصمیم‌های آن وجود نخواهد داشت.

از لحاظ ساختاری، تصور می‌کنم تشکیلاتی مشابه تشکیلات نظارتی فعلی جامعه حسابداران رسمی ایران اگر در نهاد ناظر شکل بگیرد می‌تواند منشا آثار و تحولات خوبی در حرفه ما باشد.

بدین منظور باید کمیته انتصاب نیرومند و دلسوزی که آشنا با ظرفیتهای جامعه حسابداران رسمی ایران باشد شکل بگیرد،

تا همان‌گونه که بارها عرض کردم اشخاص مستقل و حرفه‌ای مسئولیتهای نظارتی و اجرایی و حتی انضباطی و انتظامی را در نهاد ناظر برعهده بگیرند و عملکرد مسئولان نهاد ناظر مورد پایش قرار گیرد تا از درست بودن مسیرها و اقدامها و وجود چشم‌اندازی روشن کسب اطمینان شود.

اختیارات و مسئولیتهای نهاد ناظر به طبع باید متوازن باشد. به طور قطع مسئولیتهای و اختیارات باید با توجه به اهداف نهاد ناظر تبیین شود، ولی نظارت بر عملکرد حرفه‌ای موسسات حسابرسی و اعمال تنبیه‌های انضباطی به طور طبیعی عمده‌ترین مسئولیتهای و اختیارات نهاد ناظر خواهد بود. با توجه به تنوع مسئولیتهای و اختیارات نهاد ناظر، در حال حاضر به همین حد اکتفا می‌کنم.

سازمان

تامین منابع مالی نهاد ناظر چگونه باید صورت گیرد؟

دکتر مهام

همان‌گونه که می‌دانید در حال حاضر منابع لازم برای نظارت جامعه حسابداران رسمی ایران بر موسسات حسابرسی توسط اعضا از محل حق عضویت ثابت و متغیر تامین می‌شود. با وجود این، استفاده‌کنندگان اصلی و عمده خدمات حسابرسی نظیر دولت یا حاکمیت به طور عام و دستگاه‌های ذیربط نظیر سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی، شرکتهای تخصصی سرمایه‌گذاری و ... در تامین منابع مذکور نقش یا مسئولیتی ندارند.

به نظر اینجانب در صورت تشکیل نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای به جا و مناسب است که تامین منابع مالی مورد نیاز آن توسط دولت از محل بودجه عمومی صورت پذیرد. موسسات حسابرسی به قاعده باید به شکل حرفه‌ای ذیربط حق عضویت بپردازند. در صورت تشکیل نهاد ناظر به موازات جامعه حسابداران رسمی ایران، ممکن است هر دو مجموعه از اعضای خود یا اشخاص مورد نظارت مطالبه منابع مالی کنند که احتمال آن بسیار زیاد است. با این حال، معتقدم شأن نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای می‌طلبد که در ظاهر و در واقع وابستگی خاصی به اشخاص مورد نظارت نداشته باشد و از منابع عمومی بهره‌مند شود.

بهترین اقدام را برای

تضمین ادامه حیات موسسات حسابرسی

تشکیل نهاد ناظر

مستقل و حرفه‌ای می‌دانم

سازش

آیا نهاد ناظر گزارش نظارتی خود را برای آگاهی
مؤسسات حسابرسی، سرمایه‌گذاران و عموم مردم باید
منتشر کند یا باید به مرجع خاص ارائه دهد؟

دکتر مهام

یک نهاد ناظر مستقل و حرفه‌ای باید در همه ابعاد و وجوه
خود، شفاف عمل کند و براساس سیاستهای اصولی که
خود تعیین می‌کند اقدام نماید و نباید مداخله‌های سیاسی،
فعالیت‌های حرفه‌ای آن را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. باتوجه
به این مقدمه، سیاست‌های اطلاع‌رسانی نهاد ناظر ایجاد می
باید مبتنی بر تصمیم‌های حرفه‌ای و مستقل و به‌دور از
مداخله‌های غیرضرور باشد. به‌شخصه اعتقاد دارم شفافیت در
اطلاع‌رسانی و پاسخگویی نهاد ناظر به‌ویژه در قبال مؤسسات
حسابرسی فوق‌العاده مهم است و نهاد مذکور باید اطلاع‌رسانی
دقیقی در خصوص فعالیت‌های خود به مؤسسات حسابرسی
داشته باشد و اجازه ندهد پنهان‌کاری و ضعف اطلاع‌رسانی،
سبب درز اخبار و شایعات شده و در نهایت وجهه نهاد ناظر را
تخریب یا مخدوش سازد.

به بیان دیگر، اطلاع‌رسانی نهاد ناظر نباید محدود به
دستگاه‌های دولتی ذیربط و ذی‌مدخل محدود شود و لازم
است فعالیت‌های آن با جزییات به مؤسسات حسابرسی گزارش
شود. البته در مورد حدود و ثغور اطلاع‌رسانی می‌توان بحث‌های
کارشناسی ترتیب داد، اما نباید با سانسور یا پنهان‌کاری و یا
مستمسک قرار دادن نگرانی نسبت به پیامدهای شفافیت و
اطلاع‌رسانی، زمینه را برای انحراف عملکرد نهاد ناظر فراهم
ساخت.

انتظار می‌رود نهاد ناظر به عموم مردم در مورد عملکرد
نظارتی خود اطلاع‌رسانی کند تا اعتماد عموم مردم به صحت
عملکرد کلی مؤسسات حسابرسی و در نتیجه شفافیت و کارایی
اطلاعاتی بیشتر بازارهای سرمایه و پول و حتی سایر بازارهای
عمده و اصلی حوزه اقتصاد جلب شود. البته در این مورد
نیز می‌توان با برگزاری جلسه‌های کارشناسی حدود و ثغور
اطلاعات قابل انتشار را مشخص کرد اما دوباره تاکید می‌کنم
که ارائه و افشای اطلاعات صحیح و واقعی در مورد عملکرد
نهاد ناظر، می‌تواند تاثیر به‌سزایی در بهبود عملکرد آتی آن و

تاکید می‌کنم

فرایند انتصابها مرتبط با

مسئولیت‌های اجرایی

در نهاد ناظر مورد بحث از

حساسیت بسیار بالایی برخوردار است

و باید به‌دور از

هرگونه ریفیق‌بازی و ... باشد

جلوگیری از انحراف‌های احتمالی و سرانجام عملکرد مناسبتر
مؤسسات حسابرسی و توسعه پایدار حرفه حسابرسی داشته
باشد که برکات آن نصیب آحاد ملت ایران خواهد شد.

سازش

نکته پایانی اگر دارید بیان کنید.

دکتر مهام

در آخر باید عرض کنم مطالب اینجانب بدون درنظر گرفتن
آثار مثبت تصمیمات اخیر شورای عالی هشتم درباره ترکیب
اعضای هیئت‌مدیره و آثار آن بر کارگروه‌ها است و بدیهی است
در صورت تسری این تصمیم‌ها به کارگروه‌ها، عملکرد نظارتی
جامعه می‌تواند ارتقای چشمگیری در این دوره شورای عالی
داشته باشد.

سازش

از همراهی شما بار دیگر تشکر می‌کنیم. پاسخ‌های
شما رهنمودهای سودمندی برای شرایط گذار و این
تحول ساختاری در نظارت بر حرفه حسابرسی دارد که
امیدواریم مورد توجه قرار گیرد.

